

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Team Regie en Projecten

Nummer
12

Kenmerk
90808

Raad d.d.
28-06-2023

Paragraaf begroting
2

Portefeuillehouder
M.A. (Marinka) Mulder

Steller
(Luc) Bollen

Datum
11 mei 2023

Onderwerp
**Beeldkwaliteitsplan spooronderdoorgang
Wolfheze**

Geadviseerd besluit

1. Het Beeldkwaliteitsplan (BKP) Spooronderdoorgang Wolfheze, zoals in de bijlage is opgenomen, vast te stellen als (ruimtelijk) kwaliteits- en toetsingskader voor de aanbesteding, verdere uitwerking en vergunningverlening.

Toelichting op beslispunten

Het vaststellen van het Beeldkwaliteitsplan (BKP) Spooronderdoorgang Wolfheze is, na het vaststellen van het bestemmingsplan Spooronderdoorgang Wolfheze door de gemeenteraad op 28 september 2022, de volgende stap in het traject naar realisatie van de spooronderdoorgang. In het BKP zijn onder meer eisen ten aanzien van het ontwerp, de bestrating, het materiaalgebruik, straatmeubilair, openbare verlichting en groen opgenomen. Het BKP is het kwaliteitskader dat de basis vormt voor de aanbesteding en maakt onderdeel uit van het aanbestedingsdossier. Daarnaast vormt het BKP het toetsingskader voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit met betrekking tot de aanvraag omgevingsvergunning.

Beoogd effect

Het vastleggen van eisen ten aanzien van het ontwerp, inrichting, vormgeving, materiaal- en kleurgebruik en groen voor de Spooronderdoorgang Wolfheze ten behoeve van de aanbesteding. Daarnaast vormt het BKP het toetsingskader voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit met betrekking tot de aanvraag omgevingsvergunning.

In een samenwerking tussen Rijk, provincie Gelderland, gemeente Renkum, ProRail en NS wordt de spoorwegovergang in de Wolfheze vervangen door een onderdoorgang. Automobilisten, fietsers en voetgangers kunnen straks veilig onder het spoor door. Met de komst van deze onderdoorgang verbetert de veiligheid, verkeersdoorstroming en leefbaarheid. Ook wordt het station Wolfheze (beter) toegankelijk gemaakt voor minder validen. Daarnaast wordt er een (derde) spoor en enkele wissels gesaneerd. Hierdoor wordt een veiligere situatie gecreëerd en de doorstroming verbeterd.

Kader

Op 22 december 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het beschikbaar stellen van budget. Ook de partners Rijk en provincie hebben middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van het project. Afspraken over onder meer de financiering zijn in 2022 vastgelegd in een bestuursovereenkomst tussen partijen. Dit vormt het financiële kader voor het project.

Op 28 september 2022 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan 'Sporonderdoorgang Wolfheze 2022' vastgesteld. Het vastgestelde bestemmingsplan 'Sporonderdoorgang Wolfheze 2022' lag tot en met 16 november 2022 ter inzage in het kader van de beroepstermijn. Tegen het bestemmingsplan is geen beroep ingesteld en het bestemmingsplan is in werking is getreden en onherroepelijk geworden. Dit vorm het juridisch planologisch kader voor de realisatie voor de Sporonderdoorgang Wolfheze.

Argumenten

1. *In het BKP zijn kwaliteitseisen opgenomen voor de realisatie van de spooronderdoorgang en het openbaar gebied.*

Het BKP is een document dat in tekst, ontwerpschetsen, referentiebeelden en tekeningen de eisen vast legt die aan de vormgeving en bouwkundige uitvoering worden gesteld. Dit biedt waarborgen voor het behalen van het beoogde kwaliteitsniveau van het project.

Eén van de uitgangspunten in het BKP is het programma van eisen (PvE) van de gemeente Renkum uit juni 2022.

2. *Het BKP sluit aan op het Programma van Eisen. Op enkele onderdelen wordt hiervan afgeweken.*

Voor het ontwerp en BKP is gebruik gemaakt van het PvE van de gemeente (juni 2022). Voor de zitelementen is door de architect vanwege de beeldkwaliteit voorgesteld om hiervan af te wijken en geen lossen banken te plaatsen. De zitelementen worden geïntegreerd met de groenomranding en zijn van hout op cortenstaal. Dit sluit goed aan op het centrale thema: groene en bosrijke omgeving. De commissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft hier ook nadrukkelijk de voorkeur voor uitgesproken. Dit heeft tot de keuze geleid om op dit punt af te wijken van het PvE. De stationsomgeving in Wolfheze is in het Programma van Eisen van de gemeente overigens aangewezen als centrumgebied. Voor de inrichting/beheer is minimaal standaard niveau of een plus op het standaard niveau mogelijk.

3. *Het BKP maakt onderdeel uit van het aanbestedingsdossier om te sturen op kwaliteit.*

Het BKP is een bindend document. De opbouw is als volgt:

- een algemene toelichting op het ontwerp;
- eisen aan het proces en een aantal algemene overkoepelende eisen;
- eisen aan de vormgeving geordend op enkele thema's, zoals groen, bestrating en materialen.

De overige, meer technisch/functionele eisen m.b.t. de onderdoorgang en het openbaar gebied worden opgenomen in aparte eisenspecificaties.

4. *In het BKP/ontwerp is veel aandacht voor groen en biodiversiteit.*

De spooronderdoorgang wordt aangelegd om de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid te verbeteren en het station beter toegankelijk te maken voor mindervaliden. Het is daarom helaas nodig om bomen te kappen. In het ontwerp/BKP is veel aandacht besteed aan groen en biodiversiteit. Hierbij is goed gekeken naar:

Onderwerp

Vaststellen BeeldKwaliteitsPlan

Datum

10 mei 2023

Kenmerk

90808

Pagina

2 van 7

- het behoud van bestaande bomen (o.a. bomenrij noordwestzijde spoor, veel bomen aan de Van Mesdagweg, enkele bestaande bomen stationsplein zuid);
- plek voor nieuwe bomen en het aanplanten van groen en zorg voor biodiversiteit;
- het verbeteren van de kwaliteit van de bomen die worden gehandhaafd.

Voor de Beatrixlinde is een verplantingsvoorstel gemaakt, momenteel is begonnen met de voorbereidingen en wordt gekeken waar die in het nieuwe plan weer een plek kan krijgen.

5. *Mogelijk meer ruimte voor groen binnen het plangebied dan nu is opgenomen.*

Het is nog niet exact bekend waar straks de tracés van de kabels en leidingen komen. Het is dus goed mogelijk dat er later meer bomen kunnen worden aangeplant. Samen met ProRail en enkele bewoners wordt bekeken hoe het ontwerp nog groener (meer bomen) kan worden gemaakt.

6. *Er vindt compensatie plaats voor alle gekapte bomen.*

Op basis van een rekenmodel wordt de waarde van de te kappen bomen in beeld gebracht. Een grotere boom heeft meer waarde dan een kleine boom. Met deze methode wordt daar rekening mee gehouden. Door al deze maatregelen komen er veel bomen en groen terug in Wolfheze als compensatie voor de bomen die voor de aanleg van de spooronderdoorgang gekapt moeten worden.

7. *In het BKP/ontwerp is “de groene bosrijke omgeving” een centraal thema.*

Met betrekking tot het groen wordt verwezen naar de toelichting onder argument 3. Voor de materiaalkeuze is ook aangesloten op het thema. Dit is terug te zien in de keuze voor de materialen (aardetinten), het gebruik van hout bij onder meer de lift, het spoorviaduct en de langzaam verkeersbrug en het beperken van het gebruik van beton.

8. *In het ontwerp/BKP is voorzien in een goede ontsluiting voor hulpdiensten.*

In het ontwerp is voorzien in een brug voor langzaam verkeer, die in geval van een calamiteit ook voor hulpdiensten geschikt is (ontworpen op maatgevend brandweervoertuig). Bij de vaststelling van het bestemmingsplan op 28 september 2022 is daarnaast een calamiteitenroute door het plantsoen (tussen Wolfhezerweg en Hendriks-plantsoen) juridisch mogelijke gemaakt. Deze calamiteitenontsluiting wordt uitgewerkt in een ontwerp.

9. *In het BKP/ontwerp is inbreng vanuit de bewoners(groepen) verwerkt.*

In het ontwerp/BKP zijn onder meer de volgende punten n.a.v. de bijeenkomsten met bewoners opgenomen:

- wijziging van fietsaansluiting → sneller op stationsplein;
- aanpassing aansluiting parallelweg / Wolfhezerweg;
- stapstenen in talud, speelaanleiding;
- Wodanseik in metselwerk onderdoorgang.

Daarnaast wordt de voorrangssituatie Duitsekampweg/Sara Mansveldweg met de Wolfhezerweg in het nog door de gemeente op te stellen ontwerp gewijzigd (voorrang van rechts).

10. *De commissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft positief geadviseerd over het Beeldkwaliteitsplan*

Het ontwerp/BKP is in de diverse stadia toegelicht aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Aandachtspunten vanuit de commissie zijn in het ontwerptraject betrokken. Het definitieve

concept is voor de laatste maal op 28 november 2022 gepresenteerd aan en besproken met de commissie. De commissie merkt op dat de materialen en kleuren een belangrijk onderdeel zijn en dit goed moet worden vastgelegd. In het BKP is dit nader geconcretiseerd.

De commissie geeft aan dat de aanpak een passend beeld geeft voor het nieuwe station als hart van Wolfheze en ziet met belangstelling de verdere ontwikkelingen en uitwerkingen tegemoet.

Kanttelingen

1. *De problematiek rondom stikstof in de aanlegfase kan mogelijk tot vertraging leiden en/of kostenverhogend zijn.*

De realisatie van de spooronderdoorgang Wolfheze veroorzaakt stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden in de omgeving. Met het vervallen van de bouwvrijstelling stikstof in november 2022 dienen maatregelen te worden genomen om de stikstofuitstoot tijdens de bouwfase terug te dringen en/of te salderen. Saldering lijkt binnen het project en de (directe) omgeving niet mogelijk. Dit vormt een groot risico.

Om dit risico te beheersen heeft onlangs een marktconsultatie plaatsgevonden om de mogelijkheden van “volledig” emissie loos realiseren van het project te onderzoeken. Het volledig emissie loos realiseren van het project lijkt, mede op basis van de marktconsultatie op dit moment niet realistisch. Dit heeft mede te maken met beperkte beschikbaarheid van materieel en de productiecapaciteit van het materieel.

Op basis hiervan is op 30 april jl. een aanvraag ingediend bij de stikstofbank van de provincie Gelderland. Hierin wordt voor het project “Sporonderdoorgang Wolfheze” een beroep gedaan op stikstofruimte uit de stikstofbank van de provincie Gelderland. Daarnaast wordt nog onderzocht of er eventueel beschikbare stikstofrechten in de omgeving zijn die voor het project zijn in te zetten.

2. *Met name door de gestegen bouwkosten is een potentieel tekort ontstaan op het voor het project beschikbaar gestelde budget.*

Op 31 januari jl. bent u geïnformeerd over de stand van zaken, waaronder de financiën van het project. Als gevolg van de gestegen bouwkosten, zijn ook de kosten voor het project gestegen en dreigt een potentieel tekort te ontstaan.

Er is Europese subsidie aangevraagd in het kader van Connecting Europe Facility (CEF) Transport. Er bestaat een reële verwachting dat voor het project € 6 tot 8 mln. subsidie verkregen kan worden. Het potentieel tekort zou daarmee opgevangen kunnen worden. In juni 2023 wordt duidelijkheid over de subsidieaanvraag verwacht. Als deze subsidie onverhoopt niet wordt toegekend kan voor 2024 opnieuw CEF subsidie worden aangevraagd.

3. *De zitelementen op het stationsplein zuid zijn niet conform het Programma van Eisen (PvE) van de gemeente.*

Door de architect zijn geïntegreerde zitelementen met groenomranding van hout op cortenstaal voorgesteld (zie voor nadere toelichting argument 2). Aangezien deze elementen niet in het assortiment van de gemeente zitten, worden de beheerconsequenties voor deze zitelementen, indien noodzakelijk, afzonderlijk voorgelegd.

4. *De verlichting rondom het station (m.u.v. de perrons en de stations (transfer)voorzieningen) komt in eigendom en beheer bij de gemeente, dit is een uitbreiding van het areaal.*

Onderwerp

Vaststellen BeeldKwaliteitsPlan

Datum

10 mei 2023

Kenmerk

90808

Pagina

4 van 7

In het BKP/ontwerp is een verlichtingsplan opgenomen. Dit plan wordt op dit moment in overleg met ProRail, NS, de gemeente en het consortium wat voor de gemeente de openbare verlichting verzorgt, verder uitgewerkt. Een evenwichtige balans tussen het beleid ten aanzien van openbare verlichting van de gemeente en dat van ProRail/NS is daarbij het vertrekpunt. De beheerconsequenties worden, indien noodzakelijk, afzonderlijk voorgelegd.

5. *De gronden die nodig zijn voor de realisatie van de spooronderdoorgang zijn nog niet in bezit van de gemeente.*

Voor de aanleg van de spooronderdoorgang dient er grond van derden aangekocht te worden. De gemeente is in gesprek met de betreffende eigenaren. Zolang de grond niet in eigendom is van de gemeente blijft dit een risico voor de voortgang van het project. Het grondeigendom is nl. van belang om tijdig te kunnen starten met het verleggen van kabels en leidingen.

6. *Het is mogelijk dat er nog enkele bomen extra gekapt moeten worden.*

Op dit moment zijn de definitieve tracés van de kabels en leidingen nog niet exact uitgewerkt. Dat kan betekenen dat er mogelijk nog extra bomen gekapt moeten worden. Het omgekeerde is echter ook mogelijk, nl. dat er mogelijk minder bomen gekapt hoeven te worden.

Draagvlak

In 2022 is in Wolfheze intensief gewerkt aan bekendheid met het project en het ophalen van inbreng van bewoners en andere stakeholders in Wolfheze. Dit om het draagvlak voor het project verder te vergroten.

Nieuwsbrieven

In 2022 en 2023 (t/m mei) zijn in totaal zes nieuwsbrieven verspreid. In deze nieuwsbrieven is onder meer informatie gegeven over de stand van zaken van het project, uitnodigingen voor bijeenkomsten en terugkoppeling over vragen rondom het ontwerp en de beeldkwaliteit.

Informatiemarkten

In april 2022 en oktober 2022 zijn twee uitgebreide informatiemarkten georganiseerd in Fletcher Hotel Wolfheze over de stand van zaken van het project. Van 16.00 tot 20.00 kon iedereen binnen lopen en zich laten informeren, vragen stellen en ideeën en zorgen meegeven.

Bijeenkomsten op specifieke thema's

Met bewoners zijn van juni 2022 tot en met december 2022 verschillende bijeenkomsten georganiseerd op de thema's beeldkwaliteit en ontwerp. Tijdens de bijeenkomsten is meegedacht over het ontwerp, de beeldkwaliteit, het verkeer, etc. De inbreng van deze groepen is verwerkt in het Beeldkwaliteitsplan en het ontwerp. Enkele voorbeelden zijn bij argument 9 aangegeven.

Gesprekken stakeholders

Er zijn gesprekken gevoerd met omwonenden, bewoners van Het Schild, ProPersona, ondernemers aan het stationsplein, hulpdiensten en de buurtbusvereniging. In deze gesprekken is het ontwerp/project toegelicht en is input opgehaald voor het ontwerp/BKP.

Aanpak/Uitvoering

In het BKP zijn onder meer eisen met betrekking tot het ontwerp, de bestrating, het materiaalgebruik en het groen opgenomen. Het BKP is het kwaliteitskader dat de basis vormt voor

Onderwerp

Vaststellen BeeldKwaliteitsPlan

Datum

10 mei 2023

Kenmerk

90808

Pagina

5 van 7

de aanbesteding en vergunningverlening en maakt daarnaast onderdeel uit van het aanbestedingsdossier. Onderstaand de planning van de spooronderdoorgang op hoofdlijnen.

Planning 2023 ontwerp en voorbereiding

- vaststellen BKP;
- aanbestedingsprocedure starten om een aannemer te selecteren;
- verdere uitwerking van het plan voor de tijdelijke situatie i.o.m. onder meer de hulpdiensten en de omgeving;
- start met kappen van bomen en het verleggen van kabels en leidingen.

Planning 2024/2025

- uitwerking ontwerp aannemer;
- start werkzaamheden spooronderdoorgang voorjaar 2024:
  - o eerste Trein Vrije Periode (TVP) najaar 2024, ca. drie dagen;
  - o tweede TVP voorjaar 2025, ca. negen dagen;
  - o overweg ca. zes maanden dicht voor gemotoriseerd verkeer (uitgezonderd hulpdiensten);
  - o derde TVP najaar 2025, ca. vijf dagen;
- eind 2025/begin 2026 spooronderdoorgang open.

Communicatie

Voor de communicatie worden de volgende middelen ingezet:

- *Nieuwsbrieven*
Via een digitale nieuwsbrief (vanaf eind 2022) wordt de omgeving op de hoogte gehouden. Op verzoek sturen we de nieuwsbrieven ook op papier toe. Bij belangrijke informatie verspreiden we de nieuwsbrief huis-aan-huis.
- *Projectatlas*
ProRail heeft een online projectatlas gemaakt, hierop zijn het ontwerp, inclusief toelichting en 3D-afbeeldingen te zien. Na vaststelling van het BKP wordt deze atlas bijgewerkt met het actuele ontwerp en bijbehorende toelichting en 3D-afbeeldingen.
- *Animatie spooronderdoorgang*
Ten behoeve van in eerste instantie de informatiemarkten, is vorig jaar een animatie gemaakt van de spooronderdoorgang Wolfheze. Op basis van het BKP is deze animatie recent geactualiseerd.
- *Informatiebijeenkomsten/gesprekken stakeholders*
Verwezen wordt naar het kopje 'draagvlak'.

Financiële consequenties

Nu het ontwerp 'stabiel' is worden de consequenties ten aanzien van beheer en onderhoud in beeld gebracht. Dit betekent dat de onderdelen die (mogelijk) afwijken van het programma van eisen van de gemeente Renkum en de areaal uitbreiding inzichtelijk worden gemaakt. Op basis hiervan worden de (financiële) consequenties voor beheer en onderhoud in beeld gebracht. In een later stadium (in de financiële jaarcyclus) zal een voorstel hiervoor worden ingebracht.

Juridische consequenties

Na vaststelling van het Beeldkwaliteitsplan is dit plan voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit het toetsingskader voor de aan te vragen omgevingsvergunning.

Onderwerp

Vaststellen BeeldKwaliteitsPlan

Datum

10 mei 2023

Kenmerk

90808

Pagina

6 van 7

Het BKP heeft niet zozeer een juridische functie als onderdeel van het aanbestedingsdossier. Dit is van belang om te kunnen sturen op kwaliteit.

WMO-aspecten

In het ontwerp van de onderdoorgang en de omgeving is rekening gehouden met WMO-aspecten zoals bereikbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid. De vernieuwde stationsomgeving voorziet in een betere bereikbaarheid en toegankelijkheid voor mindervaliden. Daarbij is extra aandacht besteed aan maatregelen voor de bewoners van Het Schild (routing en geluid). Toegankelijkheid tot de perrons is gewaarborgd via hellingbanen en een lift conform de richtlijnen van NS.

Gezondheid

Het ontwerp/BKP voorziet in een ongelijkvloerse kruising dit heeft positieve effecten op de gezondheid. Hierbij valt te denken aan een verbetering van de veiligheid voor alle weggebruikers en minder uitstoot omdat automobilisten niet meer hoeven te wachten voor een gesloten spoorwegovergang.

Daarnaast draagt het ontwerp/BKP bij aan een goede leef- en woonomgeving door veel groen, natuurlijke materialen en verblijfskwaliteit op het plein.

Duurzaamheid

Vanuit alle betrokken partijen is er ingezet op een duurzaam project. Voorbeelden van enkele duurzame maatregelen zijn:

- vermijden van betonnen keerwanden; dit worden groene taluds of gewapende grondconstructies;
- daarnaast is er gekozen voor (natuurlijke) infiltratie in plaats van een pompkelder. Een pompkelder vraagt immers veel beton tijdens de bouw en veel energie en onderhoud in de gebruiksfase;
- de straatstenen van het huidige P&R terrein worden hergebruikt voor de aanleg van het nieuwe P&R terrein;
- bij de vormgevingseisen is duurzaamheid als algemene eis opgenomen voor de aannemer. Als er verschillende oplossingen en materialen zijn die qua vormgeving en prijs gelijkwaardig zijn, dan moet gekozen worden voor de meest duurzame optie.

Effect op vermindering regeldruk

N.v.t.

Alternatieven

In het voortraject zijn verschillende alternatieven en varianten onderzocht. Dit heeft geresulteerd tot de vaststelling van het voorkeursalternatief. In 2021 is gestart met de uitwerking van dit voorkeursalternatief. Het ontwerp/Beeldkwaliteitsplan is hierop gebaseerd.

Bijlagen

- vast te stellen Beeldkwaliteitsplan 'Wolfheze onderdoorgang en station Beeldkwaliteitsplan'

Onderwerp

Vaststellen BeeldKwaliteitsPlan

Datum

10 mei 2023

Kenmerk

90808

Pagina

7 van 7